

CONTRIBUȚII LA BIOGRAFIA UNUI PAȘOPTIST BUCOVINEAN MIRON CIUPERCOVICI

Istoria Bucovinei secolului al XIX-lea numără printre personalitățile sale de seamă și pe cea a lui Miron Ciupercovici, preot luptător, apărător incisiv, neșovăitor și temut al drepturilor neamului său.

Documentele prezente în arhiva Muzeului de istorie a Moldovei conțin prețioase informații referitoare la cel pe care câmpulungenii îl găseau vrednic a le reprezenta interesele în Parlamentul vienez de la 1848. Sunt scrisori adresate de deputatul bucovinean prietenilor săi din Câmpulung Moldovenesc și Fundul Moldovei, al căror conținut inedit sprijină încercarea noastră de elaborare a unei scurte schițe biografice. Expediate din Viena și Cernăuți și datate 1848 și 1861¹, ele întregesc imaginea evenimentelor desfășurate în cele două mari orașe în perioada arătată. Cum era și firesc au fost consultate principalele lucrări consacrate istoriei Bucovinei, semnalând îndeosebi contribuția cunoscutului istoric Teodor Bălan care a surprins tangențial și rolul acestei personalități în cadrul evenimentelor ce au avut loc în Imperiul austriac la mijlocul secolului al XIX-lea.

Din izvoarele păstrate, cunoaștem că această familie românească a purtat inițial numele de Ciupărcă (Ciupercă)²; ea făcea parte din cele 93 de familii care trăiau la 1774 în satul Fundul Moldovei, ocolul Câmpulung.³ Acest nume a fost transcris într-o variantă sârbă, ca și alte nume românești, ca urmare a politicii de deznaționalizare promovată de austrieci în Bucovina înstrăinată.⁴ Se știe, de altfel, că după 1789, când biserica ortodoxă din Bucovina a fost scoasă de sub jurisdicția Mitropoliei Moldovei și trecută sub controlul Mitropoliei sârbești de la Karlovitz, un rol important în rutenizarea și sârbizarea onomasticii românești l-a avut Daniil Vlahovici care a ocupat acest scaun episcopal.⁵

Nume ca cele ale diaconului Miron Ciupercă, ale preoților Neculai Ciupercovici, Alexei Ciupercovici, Gheorghe Ciupercovici, ale diaconului Miron Ciupercovici și mai târziu episcopului Arcadie Ciupercovici demonstrează că această familie de vechi preoți de țară a știut să apere și să păstreze prin blândețe, credință și dârzenie cultura și tradiția neamului românesc.⁶

Primul membru al acestei familii despre care avem informații este Miron Ciupercă; în finalul unui act din 29 iulie 1779, el consemna: "am scris zăpisul cu zîsa lui Toader Bălan".⁷ La 1810 îl regăsim, dar cu numele sârbizat de Miron Ciupercovici, în fruntea țăranilor din Bu-

¹ Depozitul Muzeului de Istorie a Moldovei, nr.de inventar 7857; *ibidem*, nr.inventar 7861; *ibidem*, nr.7860; (vezi anexe).

² Teodor Bălan, *Nouii documente cîmpulungene*, Cernăuți, 1929, p.40.

³ Hurmuzachi-Iorga, *Documente cu privire la istoria românilor*, București, 1891, p.219; Pentru acest nume de familie vezi și Gh.Sion, *Arhondologia Moldovei*, 1977, p.318.

⁴ Teodor Bălan, *Din istoria Cîmpulungului Moldovenesc*, București, 1960, p.2; Nicolae Ciachir, *Din istoria Bucovinei*, București, 1993, p.44; Ion Nistor, *Istoria Bucovinei*, București, 1991, p.49.

⁵ Ion Nistor, *Românii și rutenii în Bucovina*, București, 1915, p. ; Nicolae Ciachir, *op cit.*, p.44.

⁶ Vezi calendarul "Glasul Bucovinei", 1938, p.5; Mihai Iacobescu și Ioan Zugrav, *Documente ale revoluției de la 1848 din Bucovina*, în "Anuarul Muzeului județean Suceava", IX, 1982, p.409; Teodor Bălan, *Din istoria Cîmpulungului Moldovenesc*, passim; Ion Nistor, *Istoria Bisericii din Bucovina*, București, 1916, p.161; Mihai Iacobescu, *Din istoria Bucovinei*, București, 1993, p.384 (sunt cuprinse aici și importante referiri biografice).

⁷ Teodor Bălan, *Nouii documente cîmpulungene*, Cernăuți, 1929, p.40.

covina austriacă, luând apărarea răzvrătiților din Șarul, Păltiniș și Dorna, din Moldova, aflați în conflict cu boierul C. Balș, care tocmai cumpărase aceste moșii.⁸ Divanul din Iași a trimis armată împotriva sătenilor, care conduși de preoții lor "s-au ridicat cu topoare și ciomege asupra trimișilor." Diaconul Miron Ciupercovici împreună cu țăranul Gligore Toderovici au înaintat o plângere Agenției austriece din Iași, prin care cerea ca țăranii din satele domene să fie apărați. Conflictul a continuat și în anul următor, când locuitorii din Șarul, Dorna și Păltiniș au înaintat Divanului o jalbă redactată de Miron Ciupercovici în care se susținea că ei sunt răzeși fiind deci scutiți de boieresc și de dări și că pe boierul Balș nu l-ar recunoaște de stăpân satelor acestora.⁹ Într-un raport întocmit de șeful Domeniului, Horvath, la 13 martie 1817, diaconul Miron Ciupercovici și fratele său, Neculai Ciupercovici, erau considerați instigatori "pentru că se plâng în numele a toată grămada Câmpulungului" de nedreptățile săvârșite de unii funcționari.¹⁰ Dintr-un document, care s-a aflat în colecția lui Teodor Bălan, aflăm că diaconul Miron Ciupercă "îngreoiet de bătrânețe" își făcea testamentul la 12 octombrie 1824.¹¹ Prin acest act el lăsa moștenire fiului său adoptiv, având același nume, o casă cu pivniță, un hambar, un grajd, șuri cu toate acareturile, livezile din jurul casei și moșia de pe Valea Caselor, cu boi, cai, o moară și odoare.¹² Așadar, deputatul care a activat cu atâta energie în favoarea românilor bucovineni a fost fiul adoptiv al diaconului.

Din nefericire, pentru o lungă perioadă legată mai cu seamă de tinerețea sa izvoarele păstrează tăcere. Este însă de presupus că tatăl adoptiv s-a îngrijit de educația sa, trimițându-l la școli, poate chiar la seminarul ortodox din Cernăuți, din moment ce și acest Miron Ciupercovici este atestat de documente cu numele de diacon.¹³

Un act de vânzare emis la 1840, în localitatea Fundul Moldovei, este autentificat de "Miron Ciupercovici, vornic"¹⁴, demnitate greu de dobândit într-o vreme când ierarhiile se cucereau pe calea spinoasă a vredniciei îndelung probate. Numele lui apare tot mai des, alături de altor vrednici câmpulungeni, în memoriile din ce în ce mai numeroase adresate autorităților imperiale.¹⁵ Documentele-protest din anii 1841, 1842, 1843, 1844, 1845, purtând toate semnătura lui Miron Ciupercovici, sunt adevărate rechizitorii asupra abuzurilor săvârșite de reprezentanții autorităților austriece împotriva populației românești din ținutul abuziv ocupat la 1775. Faptul că aceste proteste au dus la declanșarea unor anchete, este drept, rămase fără un rezultat imediat, asupra cunoscutelor "nelegiuiiri" săvârșite de mandatarul din Dorna, Peter Strohmaier, ne îndreptățesc să credem că numele lui Miron Ciupercovici era cunoscut autorităților din capitala Imperiului, și chiar Împăratului, și temut de cei ce guvernau Bucovina. Locuitorii din Dorna și Câmpulung își puseseră mare nădejde în cel pe care-l trimiseseră să le apere drepturile, de vreme ce, la încercarea Prefecturii și a Domeniului de a-i convinge să renunțe a se adresa autorităților ierarhice, răspundeau: "Nu vom renunța niciodată la drepturile

⁸ Idem, *Din istoria Câmpulungului Moldovenesc*, p.130-133.

⁹ *Ibidem*, p.132.

¹⁰ *Ibidem*, p.208-209.

¹¹ *Ibidem*, p.102.

¹² *Ibidem*, p.102.

¹³ *Ibidem*, p.265.

¹⁴ Teodor Bălan, *op.cit.*, p.116. Din alte documente reiese că el a deținut această dregătorie mai mult timp.

¹⁵ T.V.Stefanelli, *Documente din vechiul ocol al Câmpulungului Moldovenesc*, București, 1915, p.419-421; 1848 la români. O istorie în date și mărturii, Ediție Cornelia Bodea, București, 1982, p.615-621; Teodor Bălan, *op.cit.*, p.314-322. În memoriul adresat împăratului la 10 iulie 1843, Miron Ciupercovici, descriind calvarul bucovinenilor arestați, între care se afla și fratele său Dumitru Ciupercovici, arăta: "Ce se întâmplă în Bucovina este nemaipomenit". Aici nu numai că se fură avutul oamenilor, dar sînt chiar schingiuiți de niște "funcționari lipsiți de Dumnezeu și de conștiință". Ca urmare s-a deschis o anchetă împotriva mandatului Strohmayer, pe care diaconul îl caracteriza ca pe "o bestie de om" și "un vîrtej de om".

noastre aceasta cu atât mai mult cu cât am trimis la Viena pe Miron Ciupercovici să aducă răspunsul împăratului."¹⁶

Anul 1848 aducea schimbări profunde în viața Europei cuprinsă de flăcările revoluției. La 13 martie 1848, se declanșa revoluția la Viena. Guvernul Metternich este înlăturat. Împăratul Ferdinand I promite o nouă constituție. Revoluția se amplifică. La Cernăuți, inima Bucovinei, are loc o mare adunare populară. În majoritatea localităților din Bucovina reprezentanții vechiului regim sunt îndepărtați din funcție. În cadrul acțiunilor revoluționare din provincia românească inclusă Imperiului la 1774 țărănimea se afirma prin lupta ei energică, ca principala forță socială. Încep alegerile în noul Parlament vienez. Ocolul Câmpulungului și regiunea Humorului, care trebuiau să aleagă un singur deputat, încredințează această cinste lui Miron Ciupercovici. Tânăr, energic, priceput mânător al condeiului și cunoscător de limbă germană, el se va dovedi cu prisosință un vrednic apărător al drepturilor neamului său. Prezent la adunarea populară națională de la Cernăuți de la 20 mai 1848, este posibil să fi făcut parte din acel comitet condus de Eudoxiu Hurmuzachi ce va elabora, în iunie 1848, "Petiția țării- cea mai adevărată expresie a opiniei publice și a conglăsuitoarelor dorinți ale națiunii." Aceasta pentru că alesul câmpulungenilor se afla la 17 iunie 1848 la Cernăuți, de unde urma să plece, apoi, la Viena. Informația o găsim într-o scrisoare datată 19 iunie 1848, Cernăuți, aflată în arhiva Muzeului de Istorie Iași.¹⁷ Epistola, un document original purtând semnătura lui Miron Ciupercovici, conține în același timp date importante privind numele, naționalitatea și orientarea politică a deputaților aleși de câteva din localitățile Bucovinei; "... di la Rădăuți este ales un om mai vrednic, moldovan, și știe și carte ... Di la Goian este iară un rus cari știe și moldovenește și să vede om cuminte ...". Dărzul bucovinean află nemulțumit că Suceava "un târg așa vechi" ... "în loc să aleagă un om vrednic de a te putea sfătui și puni la cale cu dânsul" alesese "... un deputat di la Hotna cari nici de o treabă nu este și nu va fi. Un rus neîntălegător, prost, cari păsăruia ști tocma, tocma pe gustul leșilor." Cuvintele aspre la adresa deputatului de Suceava nu erau pornite neapărat din necazul că vechiul ținut românesc își alesese un reprezentant al unei etnii minoritare să-i apere drepturile și libertățile seculare ci, mai cu seamă, pentru că acesta avea să fie împotriva unuia din primele puncte ale *Petiției țării* și anume separarea Bucovinei de Galiția și constituirea ei "ca țară autonomă". Și aflăm în continuarea scrisorii că propaganda autorităților de la Lemberg și Viena se întetise "ca să poată îndupleca pre deputații bucovineni ca să ție cu Galiția să fie tot o țară". Miron Ciupercovici continua hotărât: "deci noi aceasta cât putem vom apăra și nu ne vom primi cu țara leșască că nici înaintea împăratului măcar ce să fie. Ci ne vom ține cum am vorbit." Bănuiala alesului din Câmpulung că Ivan Delenciuc, deputat de Suceava, "se încurcă cu galițienii" și nu sprijină lupta pentru autonomia Bucovinei, trădând dorința majorității se va dovedi reală. El era nevoit să scrie sucevenilor, de la Viena, să trimită vorbă reprezentantului lor "ca să stea la cuvânt cu ceilalți deputați". Epistola din 19 iunie 1848 ne ajută să aflăm amănunte despre discuțiile avute de Vasile Știrbu, Ilie Niculiță și Miron Ciupercovici cu Kriihauptman-ul Izăcescu, care le făgădui "că va scrie să să îngăduie asupririle cătră noroade." Deputatul de la Fundul Moldovei îi îndemna pe cei cărora li se adresa "a noștri prea iubiți prietini și frați" să se bucure de aerul de libertate ce le era îngăduit de acele vremuri și "să nu lasă oamenii cu ceva înșalați ... și să să dei de știre la toți să nu fie proști, că acu ești slobod a vorbi toati ce este drept ... și să nu să teamă de nimene, numai de Dumnezeu!"¹⁸. În acele zile cât și-a îngăduit a sta la Cernăuți în așteptarea alegerii deputatului cernăuțenilor (21 iunie 1848) Miron Ciupercovici trebuie să se fi întâlnit în mai multe rânduri cu frații Hurmuzachi, profesorul Calinciuc și cu ceilalți revoluționari bucovineni, sfătuindu-se

¹⁶ Teodor Bălan, *op.cit.*, p.266.

¹⁷ Vezi nota nr.1.

¹⁸ 1848 la români ..., p.608-613. Pe de altă parte, așa cum am constatat deja, deputatul din Fundul Moldovei era un adept al luptei purtate prin memorii

în legătură cu cele ce aveau de făcut pe timpul șederii lor la Viena, și asupra importanțelor evenimente ce urmau a se desfășura în capitala imperiului. În aceste zile, când la Cernăuți căpăta forma finală "Petiția țării", erau prezenți în capitala Bucovinei M.Kogălniceanu, Al.I.Cuza, Costache Negri, Zaharia Moldovanu ș.a., ce organizau Comitetul revoluționar moldovean. De această prezență putem lega redactarea finalului programului bucovinean în care împăratul era informat "asupra multiplelor raporturi sociale și comerciale ce există între Bucovina și țările Moldova și Țara Românească vecine și consangene cu noi, raporturi care exercită înrăurită puternică asupra industriei și comerțului întregii monarhii austriece." Dar, din spatele acestor motive de ordin economic răzbate, fără îndoială, ideea unității românești.¹⁹ De aceea, și poate și datorită unor declarații deschise, Miron Ciupercovici, Mihail Bodnărescu și Anton Kral erau acuzați de unii deputați ai Bucovinei că doreau nu numai despărțirea de Galiția, ci chiar unirea ei cu Moldova.²⁰ Nevoia să "dezmință" aceste "acuzații false" prin declarații publice sau manifeste explicative, cei trei nu făceau decât să țină seama de primejdia unor astfel de învinuiri într-un moment când Imperiul austriac era, încă, o puternică forță militară și politică a timpului. Dar, asemenea tuturor românilor din imperiu, nici românii bucovineni nu erau străini de hotărârile Adunării din 3/15 mai - 5/7 mai, de conținutul "Petițiunii naționale" și de ceea ce se strigase pe Câmpia Blajului.²¹

La 28 iunie 1848, Miron Ciupercovici se afla la Viena. Într-o scrisoare pe care acesta o adresa preotului Georgie Ciupercovici, profesorului Teutul, părintelui Dașchievici și altor câmpulungeni, la 2 iulie 1848²², se găsesc prețioase informații referitoare la situația critică în care se afla Imperiul austriac: "Maestatea sa împăratul nostru Ferdinand se află în Tirol la Inzbruc ... Croația cu Țara Ungurească au ceva nepace ... La Italia și pre aiurea, precum și la Bohemia, la Prag, este mai în toate zilele vărsare de sînge mare, și aicea este mare frică cum că va intra rusul, și nu să știi ce va fi, că vienenii sînt toți înarmați groaznic ...". În așteptarea deschiderii Reichstag-ului, stă de vorbă cu deputații vienezi "care s-au bucurat că am mărs la dînșii și am ținut și noi sfat cu dînșii" și-i asigură pe ai săi că "petiția care s-au făcut la Humor s-au prefăcut; puncturile toate acelea au rămas numai mai cu înfrumusețare ca să deii la tipar, de carele în scurtă vreme, după ce vom scoate-o di la tipar, vom trimite și domniilor voastre ca să vedeți și să știți ce rugăm de la împăratul." La 18 august, înainta acest virulent memoriu Ministerului de Interne al Imperiului. Aici sunt arătate numeroasele și gravele abuzuri săvârșite de mandatarul Strohmayer, prezicând că "numai firea blajină a populației românești și îndemnuri ale preoțimii noastre au făcut ca până acum țărani nu s-au răzbunat crunt împotriva acestui mizerabil"²³.

Ales deputat în Parlamentul liberal de la Viena, el se adresa acestui forum, la 20 septembrie 1848: "... țin de sfînta mea datorie să-mi ridic glasul pentru patria mea, ocolul Câmpulungului Moldovenesc din Bucovina, și să fiu în fața reprezentanților împărăției austriece interpretul fidel al dreptelor plîngeri ale conaționalilor mei îndreptate împotriva asupririlor brutale ce le îndură din partea organelor politice și administrative." Priceput mînuitor al condeiului, într-un stil plăcut, cursiv, dar ferm, înfierează nedreptățile și abuzurile săvârșite împotriva neamului său ce este îndreptățit a-și stăpâni pămînturile în virtutea aceluia drept natural pe care-l posedă națiile "asupra pămîntului din care a răsărit". Continuând: "... atunci acesta este dreptul neamului nostru care împins pe piscurile munților de la graniță de-abia vede lucind soarele în

¹⁹ Ion Nistor, *Istoria Bucovinei*, p.97.

²⁰ *Documente privitoare la istoria orașului Suceava (1388-1918)*, vol.I, București, 1989, întocmit de Vasile Gh.Miron, Mihai-Ștefan Ceaușu, Ion Caproșu și Gavril Irimescu, p.670-672.

²¹ Ion Nistor, *Istoria Bucovinei*, p.98.

²² *Ibidem*, p.322-330; 1848 la români, I, p.615-618.

²³ Teodor Bălan, *op.cit.*, p.314-322. În documente sunt descrise toate avaturile bucovinenilor din ultimul deceniu.

văile sale și arareori ovăzul cocându-se....Strămoșii noștri și noi înșine am stăpânit pământurile noastre și am exercitat nestingheriți toate drepturile ce decurg din această proprietate. Aceste drepturi au fost recunoscute de autorități și de abia în anul 1836 și-au permis funcționarii învecinatului Domeniu din Câmpulung, încălcări ilegale în proprietatea noastră... Întâi am fost socotiți drept supușii Domeniului Câmpulung, ceea ce n-am fost niciodată, iar Domeniul drept stăpân. Ni s-au confiscat pădurile, ni s-au alungat turmele și tăietorii de lemne, s-au devastat pădurile noastre pentru Domeniul menționat și în folosul funcționarilor lui. Ni s-au confiscat puștile, din care pricină turmele noastre, nefiind apărute, au fost sfâșiate de animale sălbatice. Ni s-au luat drepturile,arendându-se morăritul și crâșmăritul."Acest lung rechizitoriu continuă, încheindu-se astfel: "Îndeosebi, trebuie să cerem ca să se dispună retrocedarea drepturilor noastre moștenite din vechime, anularea jurisdicției Domeniului și a supunerii noastre sub puterea acestuia. Să se restabilească vechea autonomie a ocolului Câmpulung, după cum ea existase pe timpul stăpânirii turcești". Memoriul este semnat: Miron Ciupercovici, deputat în parlamentul austriac, Ilie Niculiță, delegat și Vasile Știrbu, delegat. Prezentarea lui în limba germană, ne îngăduie să bănuim și calitățile oratorice ale preotului bucovinean. Urmarea acestui memoriu a fost instituirea unei comisii întrunite la Câmpulung, în ziua de 16 noiembrie 1848²⁴, printre reprezentanții câmpulungenilor numărându-se și Miron Ciupercovici.

În 1849, însă, speranțele câmpulungenilor, și a tuturor revoluționarilor erau spulberate. Vreme de 11 ani se va reinstaura absolutismul. Țăranii din Bucovina continuă seria memoriilor la fel de hotărâți în a-și recăștiga drepturile pierdute. Sunt reînnoite vechile cereri și trimise împăratului; la 25 aprilie 1853, 26 iulie 1855, 5 decembrie 1855, ianuarie 1857.²⁵ În redactarea lor un rol deosebit revenindu-i, iarăși, neobositului Miron Ciupercovici.²⁶

Anul 1861 aducea speranța în inimile mâhnite ale țăranimii bucovinene. Era anul alegerilor pentru dieta Bucovinei. Eudoxiu Hurmuzachi era ales deputat al Câmpulungului.²⁷ În această calitate redacta, după spusele lui Th. Bălan și dădea publicității la Viena, cartea: "*Strigătul după ajutor al Comunelor ocolului Câmpulungului Moldovenesc din Bucovina*". Fără a pune întru totul la îndoială faptul că "limba elegantă și extrem de precisă" a memoriului către împărat aparținea lui Eudoxiu Hurmuzachi, credem că și preotul bucovinean care semna, împreună cu Ilie Niculiță și acest document, și care timp de peste 20 de ani scrisese un număr destul de mare de astfel de plângeri -martor în procesele deschise de câmpulungeni în apărarea drepturilor strămoșești- trebuie să-și fi cizelat vorba și condeiul, fiind, în parte, autorul petiției pe care o semna. Faptul că nu mai era ales deputat nu trebuie explicat prin scăderea încrederii pe care i-o acordau conaționali săi ci, datorită faptului că, legând soluționarea problemei câmpulungene de numele celei mai mari personalități din Bucovina acelor vremuri, se spera rezolvarea ei odată pentru totdeauna. Un alt document aflat în arhiva Muzeului de Istorie-Iași, datat 3 mai 1861, ni-l arată pe Miron Ciupercovici prezent, la acea dată, la Viena, înaintând "petițiile una la împăratul pe 80 di coali di hârtie, două la doi miniștri care de trii luni lucră la dănsăli". Este vorba, binenteles, de memoriul "Noth-und Hilferuf der Gemeiden des Moldauisch Campulunger Okols in der Bukovina", care, tipărit, va avea 93 de pagini, fără a număra cele 41 de documente ce-l vor însoți.²⁸ Scrisoarea autografă adresată prietenilor câmpulungeni, nepublicată până astăzi, conține prețioase informații de interes privat pe care am crezut de cuviință a le face cunoscute.²⁹ Ele ajută, alături de alte amănunte, la conturarea unei imagini reale asupra ceea ce

²⁴ *Ibidem*, p.272.

²⁵ *Ibidem*, p.274.

²⁶ *Ibidem*, p.275.

²⁷ Teodor Bălan, *op. cit.*, p.275.

²⁸ *Ibidem*, p.275-277. Interesant este și unul din cele trei citate aflate la începutul cărții: "Țăran sărac, țară săracă; țară săracă, rege sărac".

²⁹ *Ibidem*, p.276-277.

a însemnat, fără exagerare, sacrificarea interesului personal în favoarea celui obștesc. Aflat de ani de zile pe drumurile Cernăuților sau Vienei, Miron Ciupercovici scrie alor săi: "Hristos a înviat ... prietini și frate Gheorghiu", arătându-le că "am rupt două părechi di ciuboti călcând bolovanii pin Cernăuți. Cheltuiala tari mi s-au î(m)puținat, că numai 150 K mi-au rămas di drum la Viena" și necăjit, că nu putuse să se bucure asemenea celorlalți creștini, de sfintele sărbători ale Paștelui, alături de ai săi, fiind nevoit a fi mareu plecat. El îi îndeamnă, prin cuvinte, în spatele cărora se poate ghici, fără dificultate, o notă muștrătoare: "Vă poftesc ca să vă adunați la un cuvânt cu toții din Fundul Moldovei, Sadova, Câmpulung și să faciți vro 200 K. să-mi trimițiți că doară nu mi-ți lăsa di batjocură prin țări străini." Era pe drept cuvânt supărat pentru că "vornicul din Pojorâta au strâns banii di la sat dar îi țin la dânsul." Și hotărât, le spune, aminându-le fără îndoială o veche înțelegere: "Și să dați ajutori și acasă cu bani și alți ci vor fi di lipsă că puteți judeca că aveți inimă di creștini și di preteni cât mă jertfesc eu pentru toți". Dojenitor, continuă: "Și mi să prăpădește gospodăria și-m sărăcesc copiii, și-m(i) străc sănătatea și viața, cari alții nu o fac aceasta ci șed și caută di trebuințili salii. Ba încă vorbesc bârfeli asupra mea". Și semnează, pe drept cuvânt, "Miron Ciupercovici al Dumniilor voastre jerfitori." Într-un *post-scriptum* adresat credinciosului său prieten, vornicul Gheorghiu, îl vedem îngrijorat de soarta soției sale, rămasă să se descurce cu treburile gospodăriei și mai ales îl intuim cu mare grijă pentru educația, probabil, a unicului său băiat, Afanasie, poate și el înclinat a urma tradiția familiei, din moment ce scria: "Pi băietu, pi Afanasi să nu-l smintească di la școală".

Aflat la Viena, la 15 mai 1861³⁰, el expedia o nouă epistolă cu aceeași destinație, arătând că a ajuns cu întârziere deoarece s-a îmbolnăvit de picioare și cu "mare greu m-am tras la Doboreanu di l-am rugat să ne scoată audiențe la împăratu și la miniștri ..." Scrisoarea nu este semnată, de aceea fixarea paternității documentului a necesitat din partea noastră un atent studiu. Decisiv în a-i atribui lui Miron Ciupercovici documentul din 15 mai 1861 a fost regăsirea aici a unor informații care le reiau pe cele din scrisoarea prezentată anterior și datată Cernăuți, 3 mai 1861. Astfel, aflăm că la 9 mai ajunsese la Viena, dar neputându-se deplasa nici măcar cu trăsura, "că-i doi lei pi ceas", este nevoit să se înscrie în audiență prin intermediari. Cu sănătatea zdruncinată, ajuns probabil la capătul puterilor, adăuga exasperat: "Tari rău năcăjesc îmi vini să pun capu pi o peatră și cu alta să-l zdrobesc, că nu știu pentru a mele păcati sau un blăstăm părintesc au picat asupra me ca să-m(i) petrec viața me întru așe fel di lucrări ba și sănătatea să-m(i) prepădesc." Îngrijorat, iarăși, pentru soarta gospodăriei sale adaugă: "... și mi să pustiești casa și gospodăria că amu au fost vremi di primăvară și voi fi răma(s) făr di arătură și semănătură apoi cu ci voi aștepta iama atunce toți vor zici că am șezut prin Cernăuți și pin Viena și am mâncat și am băut dară necazurile și supărările meli nu vreu a li pricepi ...". Temându-se probabil că scrisoarea din 3 mai să nu fi ajuns la destinatar, reia rugămintea de a i se trimite banii necesari: "eu în răvașul ci v-am trimis din Cernăuți am fost scris doao suti di lei." Fără îndoială că prezența lui Miron Ciupercovici în Viena la acea dată trebuie legată de tipărirea atunci, pe 93 de pagini, a memoriului pe care-l semna împreună cu Ilie Niculiță³¹. "Am să dau petiția la tipărit să să tipărească măcar vro trîi suti să împărtășc în Raistag și pi la miniștri că cu gvilaguri cu tot esti la vro șasăzeci di coali di hârtie ...". Ar fi dorit să treacă pe acasă câteva zile" Și nu m-au lăsat Hormozăcheștii nici di cum au șezut lângă spati până ne-am suit în diligenții...". O frumoasă prietenie trebuie să-l fi legat pe preotul bucovinean de membrii familiei Hurmuzachi de-a lungul a mai bine de 20 de ani de colaborare în lupta pentru apărarea drepturilor și libertăților populației românești aflate sub dominație străină.

Memoriul înaintat în 1861 era urmat de două rapoarte "nemicitoare" ale Direcției de finanțe din Lemberg. Ele au fost înaintate împăratului care după un studiu amănunțit da urmă-

³⁰ Ibidem.

³¹ Teodor Bălan, op.cit. p. 277-279. www.cimec.ro / www.muzeul-moldova.ro
<https://biblioteca-digitala.ro>

toarea rezoluție, la 9 octombrie 1862; Comisia de litigiu se respinge, dar se numește în schimb o comisie mixtă pentru tratarea prin bună înțelegere a conflictului.³² Comunele câmpulungene au fost reprezentate prin Eudoxiu Hurmuzachi, Miron Ciupercovici, Gheorghe Gheorghiu, Gheorghe Rusu, Ioan Cocinschi și Silverius Schapierer³³. Deschizându-și lucrările la 17 iulie 1863, comisia încheia după aproape un secol, prima învoială, cu Dorna și Pojorâta, în 6 septembrie 1867, învoiala cu Ciocănești, iar în 1869, printre altele se rezolva și cea a locuitorilor din Fundul Moldovei -prezența lui Miron Ciupercovici din partea bucovinenilor reprezentând o garanție a rezolvării conflictului în favoarea celor nedreptățiți.³⁴ Iată, că, după ani de zile petrecuți pe drumurile Cernăuților sau Vienei, acest adevărat Inochentie Micu Klain al bucovinenilor vedea dreptatea și liniștea așternându-se peste pământurile ocolului Câmpulung.

Învoiala încheiată cu austriecii la 9 septembrie 1865 aducea câmpulungenilor 7141 iugăre și 1261 stâneni pătrați de teren.³⁵ Remarcând meritele lui Eudoxiu Hurmuzachi în tranșarea acestui conflict în favoarea câmpulungenilor, T.Bălan remarca: "Nu-l vom uita nici pe curajosul întru toate, dîrzul chiar, Miron Ciupercovici de la Fundul Moldovei care n-a precupețit nimic pentru a contribui la izbăvirea fraților săi obidiți și nedreptățiți. A înfruntat împreună cu câțiva consăteni ai săi riscurile unei călătorii clandestine la Viena, numai pentru a aduce alinare câmpulungenilor săi oprimați de o stăpânire hrăpăreață și răuvoitoare³⁶.

Din nefericire, nu cunoaștem data morții sale, dar ni-l închipuim petrecându-și ultimii ani ai vieții lângă familia sa, îngrijindu-se de gospodărie și văzându-și feciorul continuând tradiția familiei și făcându-se preot. Asemenea unei întregi generații de preoți bucovineni, familia Ciupercovici a știut a-și împlini cu cinste dubla menire: de a mijloci cu o mână harul și mântuirea, iar cu alta de a alina durerile neamului, mângâindu-l și îmbărbătându-l. Urnașii lui Miron Ciupercovici vor avea bucuria să vadă pământul bucovinean reîntregind teritoriul României la 1918.

³² *Ibidem*, p.279.

³³ *Ibidem*, p.280.

³⁴ *Ibidem*, p.?.

³⁵ *Ibidem*, p.281.

³⁶ *Ibidem*, p.289.
<https://biblioteca-digitala.ro>

Cemăuți, 19 iunie 1848.

Которъ авторъ называетъ "Политикъ и
Госуд."

1. *Съдържанието на даден документ е*
 2. *свързано с*
 3. *свързано с*
 4. *свързано с*
 5. *свързано с*
 6. *свързано с*
 7. *свързано с*
 8. *свързано с*
 9. *свързано с*
 10. *свързано с*
 11. *свързано с*
 12. *свързано с*
 13. *свързано с*
 14. *свързано с*
 15. *свързано с*
 16. *свързано с*
 17. *свързано с*
 18. *свързано с*
 19. *свързано с*
 20. *свързано с*
 21. *свързано с*
 22. *свързано с*
 23. *свързано с*
 24. *свързано с*
 25. *свързано с*
 26. *свързано с*
 27. *свързано с*
 28. *свързано с*
 29. *свързано с*
 30. *свързано с*
 31. *свързано с*
 32. *свързано с*
 33. *свързано с*
 34. *свързано с*
 35. *свързано с*
 36. *свързано с*
 37. *свързано с*
 38. *свързано с*
 39. *свързано с*
 40. *свързано с*
 41. *свързано с*
 42. *свързано с*
 43. *свързано с*
 44. *свързано с*
 45. *свързано с*
 46. *свързано с*
 47. *свързано с*
 48. *свързано с*
 49. *свързано с*
 50. *свързано с*
 51. *свързано с*
 52. *свързано с*
 53. *свързано с*
 54. *свързано с*
 55. *свързано с*
 56. *свързано с*
 57. *свързано с*
 58. *свързано с*
 59. *свързано с*
 60. *свързано с*
 61. *свързано с*
 62. *свързано с*
 63. *свързано с*
 64. *свързано с*
 65. *свързано с*
 66. *свързано с*
 67. *свързано с*
 68. *свързано с*
 69. *свързано с*
 70. *свързано с*
 71. *свързано с*
 72. *свързано с*
 73. *свързано с*
 74. *свързано с*
 75. *свързано с*
 76. *свързано с*
 77. *свързано с*
 78. *свързано с*
 79. *свързано с*
 80. *свързано с*
 81. *свързано с*
 82. *свързано с*
 83. *свързано с*
 84. *свързано с*
 85. *свързано с*
 86. *свързано с*
 87. *свързано с*
 88. *свързано с*
 89. *свързано с*
 90. *свързано с*
 91. *свързано с*
 92. *свързано с*
 93. *свързано с*
 94. *свързано с*
 95. *свързано с*
 96. *свързано с*
 97. *свързано с*
 98. *свързано с*
 99. *свързано с*
 100. *свързано с*

[illegible]

Дана Бог і сар дур оу со, даєт ми и
 милодобити, а се брзи да и мило,
 Каран и ми

Дана бичику, а алаі сааа. Дан пар
 та, бичику, дур над ані, Ани
 и, даєт дур оу со да ані се дур
 ра то бичику и алаі ре ані да
 ба бичику брзи, а алаі дур алаі
 алаі алаі алаі алаі.

Дана Козма і сар оу со, даєт ми и
 милодобити; а се брзи
 и алаі алаі алаі, алаі се алаі
 алаі алаі;

Кн Дана Козма і сар оу со, даєт ми и
 милодобити, а алаі сааа. Дан пар
 та, бичику, дур над ані, Ани
 и, даєт дур оу со да ані се дур
 ра то бичику и алаі ре ані да
 ба бичику брзи, а алаі дур алаі
 алаі алаі алаі алаі.

